

LBRIS

We know
books

BEL-AMI

Guy de Maupassant

Traducere din limba franceză
GARABET IBRĂILEANU

LITERA
București

I

După ce casierita îi dădu restul de la cinci franci, Georges Duroy ieși din restaurant.

Țanțoș din fire, dar și bățos ca un fost subofițer, el își mlădie talia, își răsuci mustața cu un gest scurt, milităros, și aruncă asupra celor de la mese o privire repede și rotitoare, una din acele priviri de băiat fercheș, care seamănă cu niște repezituri de uliu.

Femeile ridicaseră capul spre dânsul: trei lucrătoare de rând, o profesoară de muzică de vârstă mijlocie, rău pieptănată, neîngrijită, cu o pălărie întotdeauna prăfuită și îmbrăcată cu o rochie veșnic strâmbă, și două cucoane cu bărbații lor, obișnuite cu această locantă cu preț fix.

Ajuns pe trotuar, rămase un moment nemișcat, gândindu-se ce să facă. Era 28 iunie și n-avea în buzunar, pentru a o duce până la sfârșitul lunii, decât trei franci și patruzeci, nici mai mult, nici mai puțin. Asta însemna două prânzuri fără cină, ori două cine fără prânzuri, după voie. El se socoti că mâncarea de amiază făcând un franc și douăzeci de bani, în loc de unu și cincizeci, cât costa cea de seară, i-ar mai rămâne, dacă s-ar mulțumi numai cu prânzurile, ceva bani în pungă; tocmai bine pentru două gustări și două bock-uri pe bulevard.

Asta era cheltuiala lui cea mare și marea lui plăcere în vremea nopții; și începu să coboare strada Notre-Dame-de-Lorette.

Mergea ca pe vremea când purta uniforma de husar, cu pieptul înainte, cu picioarele ușor depărtate, ca și cum s-ar fi coborât de pe cal; și înainta mojicește pe strada plină de lume, izbind cu umerii, îmbrâncindu-i pe oameni, doar să nu se dea la o parte din drum. Mergea nepăsător, cu pălăria sa înaltă și destul de veche, pusă cam pe-o ureche. Și neconținut parcă sfida pe cineva, pe trecători, casele, orașul întreg.

Deși îmbrăcat cu un costum de șaizeci de franci, totuși nu era lipsit de oarecare eleganță obraznică, puțin comună, ade-vărată însă. Înalt, bine făcut, blond, de un blond-castaniu bă-tând în roșiatic, cu o mustață ridicată în sus, care parcă spuma pe buza sa, cu ochii albaștri, limpezi, găuriți de o pupilă cu totul mică, cu părul creț din fire, împărțit în două printr-o cărare în mijlocul capului, el semăna bine cu o secătură din romanele populare.

Era una din acele seri de vară când aerul lipsește în Paris. Orașul, cald ca o etuvă, părea că asudă în noaptea înăbușitoare. Canalele exalau prin gurile de granit răsuflarea lor veninoasă, și bucătăriile subterane aruncau în stradă, prin ferestrele lor joase, miasmele scârboase ale zoaielor și ale sosurilor stătute.

Portarii, în jiletcă, călări pe scaune de paie, trăgeau din pipe în ganguri și trecătorii mergeau cu pași greoi, cu capetele goale, cu pălăriile în mână.

Când Georges Duroy ajunse pe bulevard, se mai opri o dată, nehotărât încă ce să facă. Acuma îi venea să se ducă în Champs-Élysées și la șosea, la Bois de Boulogne, ca să se ră-corească sub copaci; dar îl mai muncea încă o dorință, a unei aventuri amoroase. Dar cum se va întâmpla asta? El singur nu știa, dar o aștepta de trei luni, în fiecare zi, în fiecare seară. Câteodată, totuși, mulțumită murei lui frumoase și ținutei sale alese, fura, pe ici, pe colo, puțină dragoste, dar nădăjduia neconținut la ceva mai mult și mai bun.

Cu buzunarul gol și cu sângele înfierbântat, s-aprindea la orice atingere a cocotelor care îi murmurau la colțul străzilor: „Mergi la mine, drăguțule?“, dar el nu îndrăzne să le urmeze, neavând cu ce plăti; și-apoi el aștepta altceva, alte sărutări, mai puțin vulgare.

Cu toate acestea, îi plăceau locurile unde mișună femeile ușoare, balurile lor, cafenelele lor, străzile lor; îi plăcea să le lovească cu cotul, să le vorbească, să le tutuiască, să miroasă parfumurile lor tari, să se simtă lângă dânsule. Căci, în sfârșit, și ele erau femei, femei făcute pentru dragoste. El nu le disprețuia cu disprețul înăscut al oamenilor de familie.

Coti spre bulevardul Madeleine și urmă valul mulțimii care curgea îngreunat de căldură. Cafenelele cele mari, pline de lume, se revărsau pe trotuar, expunându-și publicul lor de bă-utori sub lumina orbitoare a fațadelor strălucitoare. Dinaintea lor, pe mese mici, pătrate ori rotunde, paharele erau pline cu băuturi roșii, galbene, verzi, de toate nuanțele; iar înăuntrul carafelor se vedeau strălucind cilindri mari, transparenti, de gheață, care răceau frumoasa apă limpede.

Duroy slăbise pasul, și dorința de-a bea îi usca gâtul. Îl stă-pânea o sete grozavă, o sete de seară de vară, și se gândea la senzația nespus de plăcută a băuturilor reci care te fericesc. Dar de bea numai două bock-uri în seara asta, adio masa mo-destă de mâine! Și el cunoștea destul de bine zilele de foame de la sfârșitul lunii.

Georges își zise: „Trebuie săucid vremea până la ceasurile zece, și pe urmă îmi voi lua bock-ul la American. Și-apoi, la dracu! Am o sete!“ Și îi privea pe toți acei oameni așezați la masă, care beau, pe toți acei oameni care aveau puțină să-și potolească setea după poftă. El mergea trecând pe dinaintea cafenelelor cu un aer mândru și semeț și judeca cu o privire, după mutră și după îmbrăcăminte, cam ce sumă de bani putea să aibă asupra-i fiecare dintre clienți. Și se umplea de mânie împotriva acestor inși așezați și liniștiți. Scotocindu-le buzu-narele, ai găsi aur, bani de argint și gologani. În medie, fiecare

trebuia să aibă cel puțin doi ludovici; erau, desigur, o sută de oameni în cafenea; de o sută de ori câte doi ludovici fac patru mii de franci! El murmură: „Porcii!“, legănându-se cu grație. Dacă ar fi putut să pună mâna pe unul la colțul uliței, în umbra neagră, i-ar fi frânt gâtul, cum făcea cu păsările țaranilor, pe vremea manevrelor celor mari.

Și își aducea aminte de cei doi ani ai săi în Africa, de chipul în care-i jefuia pe arabi în micile posturi din Sud. Și un surâs crud și vesel îi trecu pe buze, amintindu-și de o potlogăreală care costase viața a trei oameni din tribul Ouled-Alane și care le adusese tovarășilor săi și lui douăzeci de găini, doi miei și aur; dar și prilej de a se veseli timp de vreo șase luni.

Vinovații n-au fost niciodată găsiți și, de altminteri, nici nu fuseseră deloc căutați, arabul fiind socotit aproape ca pradă firească a soldatului.

La Paris, era altă vorbă. Nu se putea potlogări așa frumușel, cu sabia la brâu și cu revolverul în mână, departe de justiția civilă, în libertate. El simțea în inima sa toate instinctele de subofițer slobozit în țară cucerită. Desigur, îi părea rău după acești doi ani ai săi din pustiu. Ce păcat că n-a rămas acolo! Dar de, el nădăjduise ceva mai de seamă când se întorsese. Și acuma!... Halal, acuma!

Își plimba limba prin gură, scoțând mici plescăituri, voind parcă să constate uscăciunea cerului gurii.

Mulțimea aluneca pe lângă dânsul, încet și obosită, iar el cugeta mereu: „Ce grămadă de dobitoace! Toți acești netrebnici au parale în jiletcă“. Izbea oamenii cu umărul și fluiera melodii vesele. Unii domni îmbrânciți își întorceau capul mormăind; femeile ziceau: „Iată un dobitoc!“

Georges trecu pe dinaintea Vaudeville-ului și se opri în fața cafenelei Americain, unde-i venea să intre spre a-și lua bock-ul, așa de tare îl chinuia setea. Înainte de a se hotărî, se uită să vadă ora la ceasornicele luminate, din mijlocul șoselei. Era nouă și un sfert. El se știa: îndată ce paharul plin de bere va fi înainte-i, îl va înghiți tot. Ce va face pe urmă, până la

unsprezece? „Voi merge până la Madeleine“, își zise, „și mă voi întoarce încet“.

Tocmai când ajungea la colțul Pieței Operei, trecu pe lângă un tânăr gras, și își aduse aminte într-un chip nedeslușit că văzuse undeva acest cap.

Se luă după dânsul, căutând în amintirile sale și repetând cu jumătate de glas: „Unde dracu' l-am cunoscut oare pe particularul ăsta?“

Scormonea în mintea sa fără să izbutească a-și aduce aminte; apoi, deodată, printr-un curios fenomen de memorie, același om i se înfățișă mai puțin gras, mai tânăr, îmbrăcat cu o uniformă de husar. Georges strigă tare: „Na, Forestier!“ și, mărinind pasul, îl bătu pe umăr pe cel urmărit. Celălalt se întoarce, îl privi, apoi zise:

– Ce voiți de la mine, domnule?

Duroy se puse pe râs.

– Nu mă mai cunoști?

– Nu.

– Georges Duroy, din regimentul al 6-lea de husari.

Forestier întinse amândouă mâinile.

– Ah! Măi frate! Cum îți merge?

– Foarte bine, dar ție?

– O! Mie, nu tocmai; închipuiește-ți, am un piept slăbit cu totul acuma; tușesc șase luni din douăsprezece, în urma unei bronșite căpătate la Bougival, atunci când m-am întors la Paris, în urmă patru ani.

– Și totuși, pari zdravăn.

Și Forestier, luând brațul fostului său tovarăș, îi vorbi de boala sa, îi povesti consulturile, părerile și sfaturile doctorilor, greutatea de a se ține de recomandările lor, din poziția sa. I se ordona să petreacă iarna în Sud; dar putea el? Era însurat și ziarist, cu o situație frumoasă.

– Dirigez politica la *Vie Française*. Fac Senatul la *Salut*, și, din când în când, cronici literare pentru *Planète*. Iată, mi-am făcut o carieră.

Duroy îl privea surprins. Forestier era cu totul schimbat, cu totul copt. Acuma avea o purtare, o înfățișare, o haină de om așezat, sigur de sine, și o burtă de om care mănâncă bine. Odinioară era slab, subțire, mlădios, nebunatic, stricător de farfurii, zgomotos și totdeauna neastâmpărat. În trei ani, Parisul făcuse dintr-însul cu totul altcineva, gras și serios, cu câțiva peri albi deasupra tâmplelor, deși nu avea mai mult de douăzeci și șapte de ani.

– Unde te duci? îl întrebă Forestier.

– Nicăieri, dau o raită înainte de-a mă întoarce acasă, îi răspunse Duroy.

– Ei bine, vrei să mă întovărășești până la *Vie Française*, pentru că am de făcut niște corecturi; pe urmă vom merge să bem un bock împreună?

– Te urmez.

Și începură să meargă ținându-se de braț, cu acea familiaritate nesilită, care rămâne între tovarășii de școală și între cei de regiment.

– Ce faci tu la Paris? îl întrebă Forestier.

Duroy dădu din umeri.

– Crăp de foame, pur și simplu. Eliberându-mă din armată, am vrut să vin aici pentru... pentru a-mi încerca norocul ori, mai degrabă, pentru a trăi la Paris; și, iată, de șase luni sunt angajat la birourile Căilor Ferate de Nord, cu o mie cinci sute de franci pe an, atâta tot.

Forestier murmură:

– Hm, puțin de tot.

– Cred și eu. Dar ce vrei să fac? Sunt singur, nu cunosc pe nimeni, nu pot să mă recomand nimănui. Nu bunăvoința îmi lipsește, ci mijloacele.

Tovarășul său îl privi pe-ndelete, ca un om practic care judecă o problemă, apoi zise cu convingere:

– Vezi, aici, totul atârnă de tact. Un om ceva mai șiret ajunge mai ușor ministru decât șef de birou. Trebuie să te împui, nu să ceri. Dar cum dracu' n-ai găsit tu ceva mai bun decât slujba de angajat la Căile Ferate de Nord?

Duroy răspunse:

– Am căutat pretutindeni și n-am descoperit nimic. Dar în momentul de față sunt aproape de-a pune mâna pe ceva, mi se oferă să intru profesor de călărie la manejul Pellerin. Acolo voi avea cel puțin trei mii de franci.

Forestier se opri deodată.

– Nu te-apuca de asta, că-i stupid, chiar dacă ar fi să câștigi zece mii de franci. Îți închizi viitorul pentru totdeauna. În biroul tău, cel puțin ești ascuns, nu te cunoaște nimeni, și poți să-l părăsești dacă ești tare și-ți croiești un drum în viață. Dar, odată ce vei fi profesor de călărie, s-a sfârșit! Asta-i ca și cum ai fi birtaș într-un local unde mănâncă tot Parisul. Odată ce vei fi dat lecții de călărie oamenilor din societatea înaltă și fiilor lor, aceia nu se vor mai putea obișnui să te privească pe urmă ca pe egalul lor.

El tăcu, cugetă câteva clipe, apoi întrebă:

– Ai luat bacalaureatul?

– Nu. Am căzut de două ori.

– Nu face nimic, de vreme ce ai trecut clasele până la sfârșit. Când vine vorba de Cicero sau de Tiberiu, știi ceva despre dâșii?

– Da, puțin.

– Bun, nimeni nu știe mai mult, în afară de vreo douăzeci de netrebnici care altminteri n-ar putea să iasă din încurcătură. Haide, nu-i greu să pari tare; totu-i să te ferești să fii prins în flagrant delict de ignoranță. Manevreză, te strecorea printre greutăți, dai ocol piedicilor și arunci praf în ochii altora, cu ajutorul unui dicționar. Toți oamenii sunt proști ca găștele și ignoranți ca niște crapi.

Forestier vorbea ca un psihic vesel care cunoștea viața și privea zâmbind cum trecea lumea. Dar deodată începu să

tușească și se opri ca să se sfârșească accesul, apoi, cu glasul descurajat, zise:

– Să nu crăpi de necaz cu bronșita asta care nu mai trece?! Și suntem în toiul verii! O! Iarna asta mă voi duce să mă lecuiesc la Menton. Fie ce-o fi, pe legea mea, sănătatea înainte de toate!

Ajunseră la bulevardul Poissonnière, înaintea unei uși mari de sticlă, în dosul căreia era lipit un ziar deschis. Trei oameni se opriseră și-l citeau.

Deasupra ușii, se putea vedea, ca o chemare, desenat cu litere mari de foc, ca niște flăcări: *La Vie Française*.

Iar oamenii, trecând repede prin strălucirea iscată de aceste trei cuvinte, apăreau deodată în plină lumină, vizibili, putând fi recunoscuți ca ziua în amiaza-mare, apoi reintrau de îndată în umbră.

Forestier împinse ușa.

– Intră! zise el.

Duroy intră, sui niște scări luxoase, dar murdărite, care se vedeau din stradă, ajunse într-o anticameră unde doi băieți din redacție îl salutară pe tovarășul său, apoi se opri într-un soi de salon de așteptare prăfuit și ponosit, îmbrăcat în catifea falsă de un verde slinos, plin de pete și ros pe alocuri, de parcă ar fi fost mâncat de șoareci.

– Stai, zise Forestier, eu mă întorc în cinci minute.

Și dispăru pe una din cele trei uși care dădeau în acest cabinet.

Un miros neobișnuit, particular, inexprimabil, mirosul sălilor de redacție, plutea în acest loc. Duroy stătea nemișcat, puțin intimidat, mai cu seamă nedumerit. Din când în când treceau oameni pe dinaintea lui, alergând, care intrau pe o ușă și ieșeau pe alta, înainte ca el să fi putut să-i privească. Erau când niște tineri, foarte tineri, cu un aer preocupat, și care țineau în mână o foaie ce unduia în curentul făcut de alergarea lor; când zețari, a căror bluză de lucru, pătată de cerneală, lăsa să se vadă gulerul cămășii foarte alb și niște pantaloni de

postav, ca ai oamenilor de societate; și ei duceau cu băgare de seamă niște benzi de hârtie tipărită, probe proaspete, umede chiar. Uneori intra un domn mic, îmbrăcat cu o eleganță care sărea în ochi, cu talia strânsă bine în redingotă, cu piciorul turnat în stofă, cu botina prea ascuțită, vreun reporter care scria despre lumea mare și care aducea noutățile serii.

Mai soseau încă și alții, gravi, măreți, purtând pe cap pălării înalte, cu boruri drepte, ca și când forma asta i-ar fi deosebit de restul oamenilor.

Forestier se întoarse ținând de braț un domn înalt, slab, între treizeci și patruzeci de ani, în haine negre și cu cravată albă, oacheș de tot, cu mustața răsucită ascuțit și care avea înfățișarea obraznică și mulțumită de sine.

Forestier îi zise:

– Adio, scumpe maestre!

Celălalt îi strânse mâna.

– La revedere, scumpul meu!

Și coborî scările fluierând, cu bastonul la subsuoară.

Duroy îl întrebă:

– Cine-i ăsta?

– Jacques Rival, știi, vestitul cronicar, duelistul. Tocmai și-a corectat textele. Garin, Montel și el sunt cei dintâi croniciari de spirit și de actualitate pe care îi avem în Paris. El câștigă aici treizeci de mii de franci pe an, pentru două articole pe săptămână.

Plecând, întâlnește un om mărunț, gras, cu părul lung, cu o înfățișare neîngrijită, care urca scările suflând greu.

Forestier îl salută adânc:

– Norbert de Varenne, zise el, poetul, autorul scrierii „Soleils morts“, încă un om deosebit de prețuit. Fiecare istorisire pe care ne-o dă costă trei sute de franci și cele mai lungi n-au două sute de rânduri. Dar să intrăm la Napolitain, încep să crăp de sete.

Îndată ce se așezară la masă în cafenea, Forestier strigă: „Două bock-uri!“, și-l înghiți pe al său dintr-o sorbitură, pe